

Тақриз

**ба автореферати диссертатсияи унвончӯ Анварзода Мавҷуда Анварӣ
«Таҳқиқи вожаю истилоҳоти ҳунармандӣ дар «Ёддоштҳо»-и Садриддин
Айнӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои филологӣ аз рӯйи
иختисоси 10.02.00 – Забоншиносӣ (10.02.01 – Забони тоҷикӣ) - Душанбе,
2025.- 40 с.**

Забон ҳастии миллатро муайян мекунад, адабиёт симои онро. Забон ва адабиёт бидуни ҳамдигар вучуд дошта наметавонанд. Адабиётро адибон ва аҳли эҷоди ҳар халқу миллат меофаранд. Адибон оинадорони забон эътироф шудаанд ва саҳми онон дар пайдориву рушди забон бузург аст. Ба вижа агар он оинадор адибе чун Садриддин Айнӣ бошад, ҳар суханаш гавҳароин мегардад. Аз ин ҷост, ки омӯхтани вижагиҳои маъноӣ, луғавӣ, сарфиву наҳвӣ ва бадеии осори адибони ҳар давраи замон аҳаммияти илмиву назарӣ ва иҷтимоиву сиёсиро дорост. Бинобар он осори Садриддин Айнӣ ҳанӯз аз солҳои бистум садаи XX диққати аҳли таҳқиқро ба худ кашида буд ва дар дарсномаву пажӯҳишҳои ӯ мисолу намуна овардани гулчини эҷоди ин устои бузурги сухан аз ҷониби А. Фитрат, Б. Азизӣ, С. Ализода ва бисёр дигарон далели ин гуфтаҳоанд. Аз солҳои 50-уми асри XX осори гаронқадри устод С. Айнӣ ба таври алоҳида мавриди таҳқиқ қарор гирифт ва рисолаи мавриди тақриз идомаи онҳост.

Вожаю истилоҳоти ҳунармандиро ба риштаи таҳқиқ кашидани унвончӯ Анварзода Мавҷуда Анварӣ далели мубрами мавзуст, зеро «Ёддоштҳо» намунаи асари халкиву этнографӣ буда, тору пуди ин асарро чунин унсурҳо ташкил медиҳанд.

Таҳти роҳбарии доктори илми филология, узви вобастаи Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, раиси Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳматуллозода С. Р. анҷом пазируфтани рисола низ басо рамзист, зеро эшон унсурҳои мазкурро дар шеваю лаҳҷаҳои забони тоҷикӣ дидаанд.

Диссертатсияи Анварзода М. А. аз ихтисораҳо, муқаддима, ду боб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ, феҳрасти адабиёти истифодашуда, наشري таълифоти илмӣ оид ба мавзуи диссертатсия дар ҳаҷми 181 саҳифаи чопи компютерӣ таркиб ёфта, ба он луғати вожаю истилоҳоти соҳаи ҳунармандӣ «Ёддоштҳо» замима гардидааст.

Муқаддимаи диссертатсия ҳама бандҳои муқаррариро шомил буда, дар он муаллиф мубрамию аҳаммияти корро асоснок намуда, навоварии илмӣ таҳқиқот, дараҷаи омӯзиши мавзӯ, мақсаду вазифаҳои таҳқиқотро равшан гардонида, муқаррароти асосии барои дифоъ пешниҳодшаванда, усулҳои таҳқиқот ва манбаъҳои маводи воқеии пажӯҳишро нишон додааст.

Мавзуи диссертатсия бо шиносномаи ихтисоси илмӣ мутобикат дорад.

Муаллиф дар 4 фаслу 5 зерфасли нахустбоби рисола «**Таҳқиқи вожаю истилоҳоти ҳунармандӣ дар «Ёддоштҳо»-и Айнӣ**» хусусиятҳои луғавию этнографии касбвожаҳову истилоҳот, мансубияти дохилисоҳавии онҳо, вожаҳои мансуби дӯзандагӣ, ифодагари сару либос, пӯшок, пӯшиданиҳо, порчаю матоъро аз диди таҳқиқ гузаронидааст.

Унвонҷӯ зимни таҳқиқ маълум кардааст, ки «калимаҳои ин қабати луғавӣ теъдоди зиёди корбурд доранд, ки омори истифодаи ҳар кадоме аз онҳо чузъи кори диссертатсионии мо буд» [Автореферат, с. 22]. Дар диссертатсия ҳисоби омории низ истифода шудааст, Масалан, пажӯҳишгар қайд кардааст, ки адиб танҳо вожаи «**либос**»-ро дар асараш 184 маротиба истифода бурдааст.

Боби дувум ба таҳқиқи сохтори вожаҳою истилоҳоти ҳунармандии «Ёддоштҳо» оид буда, аз 4 фаслу 23 зерфасл иборат аст. Дар ин фаслҳои мазкур вожаҳои сода, сохтаи пешвандиву пасвандӣ ва мовандӣ, мураккаби пайваст, тобеъ, омехта ва пасванддор вобаста ба

мансубияташон ба ҳиссаҳои нутқ таҳлил шудаанд. Барои ҳар қабати луғавӣ шумораи зиёди мисол оварда ба таҳлил кашида шудааст.

Хулосаи кор дар 10 банди пурмухтavo чамъбаст гардидааст. Бандҳои хулоса мушаххас ва амиқ ифода ёфтаанд.

Тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои диссертатсия дар 5 банд ифода гардидаанд. Дастовардҳои таҳқиқ ҳангоми таҳияи дарсномаҳо, васоити таълим, монографияҳо, пажӯҳишҳои мавзую соҳавӣ ва таълими дарсҳои назариву амалӣ метавонанд истифода шаванд.

Забон, услуби нигориш ва сабки таҳқиқи муаллиф раvon, возеҳ ва илмианд.

Мақолаҳои дарҷкардаи унвонҷӯ 9 адад буда, 7 шумораи онҳо дар маҷалаҳои КОА-и Тоҷикистон ва Россия ба таъб расида, мазмун ва мухтavoи асосии диссертатсияро фаро гирифтаанд.

Автореферат бо риояи талаботи КОА Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия шуда, нусхаҳои аслий ва тарҷумавии он асосан баробаранд.

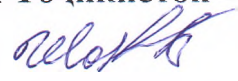
Зимни мутолиа баробари ҳасанот баъзе нуқтаҳои низ ба назар расид, ки иброзашон барои корҳои ояндаи муаллиф манфиатбахш хоҳад шуд.

1. Доираи мавзӯ барои рисолаи номзадӣ фарохтар менамояд, зеро вожаю истилоҳоти хунармандӣ мафҳуми умумӣ буда, соҳаҳои зиёдро фарогиранд. Мумкин буд, яке аз онҳо интиҳоб шавад.
2. Дар диссертатсия навгониҳои илмиву таҳқиқотӣ зиёданд, вале банди навгонӣ дар муқаддимаи рисола маҳдудтар ва умумӣ манзур шудааст.
3. Гоҳо такрори андеша ва ҷумлаҳои таҳрирталаб ба назар мерасанд (Автореферат, с. 8, 12, 18 ва ғ.).

Умуман, метавон гуфт, ки диссертатсияи мавриди тақриз дар мавзӯи **«Таҳқиқи вожаю истилоҳоти хунармандӣ дар «Ёддоштҳо»-и Садриддин Айний»** таҳқиқоти комилан анҷомёфта буда, ба талаботи Низомномаи намунавии КОА ҶТ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ ва

бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30- июни соли 2021, таҳти № 267
тасдиқ гардидаанд, ҷавобгӯ аст ва муаллифи он Анварзода Мавҷуда
Анварӣ сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз
руйи ихтисоси 10.02.00 – Забоншиносӣ (10.02.01 – Забони тоҷикӣ) мебошад.

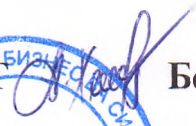
Муқарриз:

доктори илми филология, профессори
кафедраи забони тоҷикии Донишгоҳи
давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон
Шокириён Туғрал Сирочзода
Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Хучанд

Суроғаи электронӣ: E-mail: shokirov1953@mail. ru

Телефон: (+992) 92 634 51 00

Имзои д. и. филол. Т. С. Шокириёнро тасдиқ менамоям.

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДДХБСТ Бобоев А. Х.
«08» апрели соли 2025

